

DEEL I

Vrede

2 JULI-23 JULI 1914

Laat op een donderdagochtend begin juli 1914 liep een jonge vrouw met lange passen vanaf de Serpentine in Hyde Park door Oxford Street in de richting van Marylebone. Haar donkere haar was nat en ze had een crèmekleurige linnen zonnehoed in haar hand. In haar andere hand had ze een vochtig badpak en een paar zijden kousen, opgerold in een mari-neblauwe handdoek.

Hoewel ze duidelijk haast had, holde ze niet – daar was het te warm en te druk voor op het trottoir, en bovendien was het niet haar stijl om te laten zien dat ze zich inspande. Maar ze liep wel snel, lang en slank, met opgeheven hoofd en zo doelbewust dat de meeste mensen zonder nadenken voor haar opzijgingen.

Kort na het middaguur sloeg ze de hoek om, en liep ze de straat met statige vroegnegentiende-eeuwse rijtjeshuizen in waar haar ouders woonden als ze in Londen waren. Tegenover het witgepleisterde herenhuis met de dubbele puntgevel stond een postbode die zojuist de middagpost had bezorgd in zijn tas te kijken.

Met een beetje geluk was ze net op tijd. Ze stak de weg over, wenste de man goedemorgen, glipte om hem heen en stapte door de brede voordeur het mufte midzomerschemerduister van de hal in.

De post lag nog in het mandje. Het lukte haar nog net om de vertrouwde envelop eruit te vissen voordat er een knecht uit de krochten van het huis tevoorschijn kwam om de post te halen voor haar vader. Ze verstopte de

brief in haar hoed, overhandigde hem de rest en was al halverwege de trap naar de overloop toen haar moeder, Lady Sheffield, vanuit de ochtendzitkamer riep: ‘Heb je lekker gezwommen, schat?’

Zonder haar pas in te houden riep ze terug: ‘Zálig!’

Ze sloeg de deur van haar kamer dicht, liet haar zwemspullen op de grond ploffen, wierp haar hoed op de kaptafel, trok haar jurk over haar hoofd en liet zich languit achterover op het bed vallen.

Ze lag op haar rug en hield de envelop tussen haar beide handen omhoog.

Hon. Venetia Stanley, 18 Mansfield St., Portland Place, Londen, w.

Ze wurmde een vinger onder de flap, scheurde de envelop open en haalde er een vel dik schrijfpapier uit, dubbelgevouwen en gedateerd op dezelfde dag.

2 juli 14

Ik ben vanochtend in een wat beter humeur – vooral dankzij jou.

Ik hoop dat ik je gisteren niet onnodig somber heb gemaakt. Je was heel lief en medelevend en zoals altijd heb je me geholpen. Ik ben je dankbaar vanuit het diepst van mijn hart. Ik neem aan dat je op dit moment ergens in het water plonst, samen met Lady Scott. Ik heb een nogal saaie dag voor de boeg, met onder meer een onderhoud met de koning om halfvijf. Ottoline heeft me voor vanavond te eten gevraagd, dus misschien vang ik een glimp van je op. Wat houd ik toch van je, lieverd.

Het briefje was niet ondertekend. Onlangs was hij de voorzorg gaan nemen om haar naam niet te gebruiken, en zijn eigen naam al evenmin.

Ze las het nog eens. Hij verwachtte onmiddellijk antwoord en zou het erg vinden als dat uitbleef, ook al had ze niets bijzonders meegemaakt sinds ze hem gisteren had gezien. Ze liep met de brief naar de kaptafel, ging zitten, tuurde ongeïnteresseerd in de spiegel en haalde een vel papier uit de lade. Ze draaide de dop van haar vulpen, dacht een paar tellen na en begon toen snel te schrijven.

Ik ben net terug van een verfrissende duik in de Serpentine met Kathleen. Vergeleken met haar energieke crawl had mijn lome schoolslag niets om het lijf. Opmerkelijk genoeg zijn we erin geslaagd om een heel uur lang te zwemmen zonder het ook maar één keer over haar overleden man te hebben of zelfs maar over de Zuidpool... dat is toch zeker een record? Het water was heerlijk koel, al was het druk. Wat een zomer is dit! Bijna net zo heet als drie jaar geleden. Ik ben zo blij dat je weer wat vrolijker bent. Je vindt wel een uitweg uit die Ierse kluwen, dat lukt je altijd weer. Liefste, ik kan vanavond niet naar Ottoline komen, omdat ik Edward & de Kozak heb beloofd mee te gaan op hun middernachtelijke boottochtje van Westminster naar Kew. Je weet dat ik veel liever bij jou zou zijn. Maar ik zie je morgen. Alle liefs.

Ondanks de snelheid waarmee ze had geschreven, was haar handschrift, een heel herkenbare, artistieke vorm van kalligrafie, al net zo leesbaar als blokletters. Ook zij zette haar naam er niet onder. Ze blies op de glimmende zwarte inkt, adresseerde de envelop – ‘De Minister-President, 10 Downing Street, Londen, s.w.’ – plakte er een postzegel van een penny op en schelde om Edith, haar dienstmeisje – een Duitstalige Zwitserse, betrouwbaar en discreet – die op de post te laten doen. In 1914 waren er in Londen twaalf bestellingen per dag. Halverwege de middag zou hij het briefje in zijn handen houden.

Zijn antwoord werd bezorgd toen ze om acht uur 's avonds de trap naar de hal afliep om Maurice te begroeten, haar escorte voor de avond. Ze hoorde de klep van de brievenbus open- en dichtgaan. Vanuit haar ooghoek zag ze Edith naar het traliebakje lopen.

‘Hallo, lieve Maurice.’ Ze stak haar hand uit. Hij was rijk, veertig, kaland, en een letterkundige... een dichter zelfs, en wel een die zijn werken uitgegeven kreeg (*Forget-me-Not and Lily of the Valley*, 1905 – inmiddels helaas in de vergetelheid geraakt). Hij had een wit strikje om en een rode anjer in zijn knoopsgat. Toen hij zich boog om haar vingers te kussen, streek zijn zachte snor over haar pols en rook ze zijn verfijnde limoen-

pommade. Daarnet nog had Lady Sheffield – die verbijsterd was over de moderne manieren van haar dochter en zich nu ze al bijna zevenentwintig was steeds ongeruster maakte over haar huwbaarheid – gevraagd of ze er wel zeker van was dat ze ‘veilig’ bij hem zou zijn.

‘Mama, ik zou nog veilig zijn bij Maurice als ik samen met hem naakt op een onbewoond eiland aanspoelde en we daar een jaar lang zouden moeten blijven.’

‘Venetia!’

‘Maar het is echt zo!’

Edith wachtte tot haar meesteres voor de deur stond voordat ze deed alsof ze haar jurk wat verschikte en haar heimelijk de envelop toestopte. Ze maakte hem open toen ze samen met Maurice op de achterbank van zijn auto zat. Het was een kort briefje met ‘16.15 uur’ erboven, wat betekende dat hij dit had neergekrabbeld voordat hij wegging uit Downing Street om naar de koning te gaan, of terwijl hij in het paleis op zijn audiëntie zat te wachten.

Als je het kunt vermijden, ga dan niet mee met die helse riviertocht maar kom naar Ottoline. Zou je het niet aankunnen om daar in elk geval te gaan eten? Het zou zo leuk zijn. Maar als dat niet mogelijk is, zie ik ernaar uit om je daar later op de avond te treffen. Probeer het. Je eigenste

Ze fronste. *Helse riviertocht...* Daar zou hij wel eens gelijk in kunnen hebben. Ze had er ook zo haar twijfels over, al sinds ze op de uitnodiging was ingegaan, zij het om andere redenen dan hij. Het probleem met bootfeestjes was in haar ervaring dat het weliswaar heel eenvoudig was om aan boord van zo’n boot te gaan, maar een stuk minder eenvoudig om er weer van af te komen, en er waren maar weinig dingen in het leven die ze vreselijker vond dan opgesloten zitten.

Maurice had de verandering in haar gezichtsuitdrukking kennelijk opgemerkt. ‘Problemen met een bewonderaar?’

‘Ik heb geen bewonderaars, Maurice. Dat weet je best.’

‘O, dáár zou ik maar niet zo zeker van zijn...’

Ze trok zich weinig aan van de toon waarop hij dat zei, en al evenmin van de een mondvul tanden onthullende, wellustige grijns waarmee die opmerking gepaard ging. Lieve hemel, was ze al zo’n muurbloempje dat zelfs Maurice erover dacht om avances te maken?

Ze zei: ‘Ik neem aan dat het te laat is om dit gedoe met dat boottochtje maar te laten en in plaats daarvan naar Ottoline te gaan?’

‘Wat een vreemde opmerking! We zijn niet uitgenodigd bij Ottoline. En bovendien wordt het leuk op de rivier. Iedereen zal er zijn.’

Met iedereen bedoelde hij ‘de Coterie’, zoals ze zichzelf noemden – of ‘de louche lords en lady’s’ – zoals de pers hen liever aanduidde – een stuk of twintig vrienden (het aantal schommelde volgens een of ander raadselachtig collectief oordeel over wie ‘leuk’ was en wie ‘een zeur’) die samen uitgingen, soms naar Café Royal, af en toe naar de *music hall* of een bokswedstrijd in het East End, maar meestal naar de Cave of the Golden Calf, een nachtclub in een kelder niet ver van Regent Street.

‘Ja,’ zei ze bedenkelijk, ‘ik neem aan dat iedereen er wel zal zijn.’ Ze stopte de brief in haar tasje en klikte de sluiting dicht.

Ze behoorde niet tot de toonaangevende leden van de Coterie. Ze dronk niet zo zwaar als Sir Denis Anson, de jonge baronet die nog voor de avond begon twee flessen champagne naar binnen kon werken, en gebruikte ook geen verdovende middelen, zoals Lady Diana Manners (‘de mooiste vrouw van Engeland’), die graag chloroform snoof. Ze was geen intellectueel zoals Raymond Asquith, wiens vader, de premier, de brief in haar tasje had geschreven, en ze had al evenmin geld van zichzelf, zoals Nancy Cunard, de rederij-erfgename, die pas achttien was. Ze ging met hen mee om haar verveling te verlichten, om haar moeder te ergeren en omdat niets wat ze uitspookten haar choqueeerde. En er was nóg iets waardoor ze zich tot hen aangetrokken voelde: niet zozeer hun cynisme – al was Raymond, de oudste en de geestigste van het stel, ongetwijfeld een cynicus – maar eerder een merkwaardig gevoel van losstaan van het leven. Ze had het gevoel dat niets er werkelijk toe deed: zij niet, de wereld niet en zelfs zichzelf niet. Zo voelden ze zich allemaal een beetje.

Het was in deze vertrouwde geest van onverschilligheid dat ze zich overgaf aan wat de avond zou brengen, meegevoerd in de stille luxe van Maurice' Rolls-Royce Silver Ghost. Eerst naar een etentje voor zes personen op de Russische ambassade in Belgrave Square dat werd gegeven door Constantine Benckendorff, 'de Kozak': de zoon van de ambassadeur, die samen met Raymonds zwager, Edward Horner, het boottochtje had georganiseerd. En daarna in de Rolls naar de rivier, waar de anderen na hun eigen afzonderlijke etentjes bijeenkwamen... zestien gasten in totaal, die uit auto's en taxi's stapten: Claud Russell en Duff Cooper, allebei diplomaat bij Buitenlandse Zaken, en allebei met een paar flessen Bollinger in de hand, die ze hadden gered van de tafel van Duffs moeder, en zijn zus, Sybil Hart-Davis; model en actrice Iris Tree, die vaak haar kleren uittrok; en Jasper Ridley, die advocaat was; en Raymond natuurlijk, samen met zijn vrouw Katharine; en Edward Horner, haar broer, eveneens een jonge advocaat...

Ze kusten en omhelsden elkaar en babbelden maar door over hoe leuk ze het hadden – de jonge vrouwen in hun jurken zo felgekleurd als paradijsvogels, de mannen in hun monochrome uniform van zwarte jassen, witte strikjes en hogeboeden – terwijl ze over de stenen trappen van het Embankment afdaalden naar de Westminster Pier, nieuwsgierig gadegeslagen door tegen de borstwering leunende toeschouwers. En Venetia trok haar groene zijden jurk met beide handen op, zodat de zoom niet over de grond zou slepen, en ging met hen mee.

De boot was indrukwekkender dan ze had verwacht. De King was een lange plezierboot die plaats bood aan vijftig passagiers. Tussen het voor- en achterdek rees een hoge schoorsteen op, die was bespannen met kleurige lampionnen. Gele, groene en roze lichtbollen leken uiteen te spatten en zich opnieuw te vormen op de zwarte glans van het olieachtige water. Het was een warme avond – helder, stil, en met een halfvolle maan. Door de ruiten van de middenkajuit was tussen de ijsemers en flakkerende kaarsen een buffet voor een late avondmaaltijd zichtbaar. Een kwintet in de boeg, ingehuurd bij Thomas Beechams orkest in Covent Garden, zette 'By the Beautiful Sea' in, het grote succes van de zomer, precies op het

moment dat de Big Ben, met zijn verlichte ronde gele wijzerplaat net een tweede maan, elf uur sloeg.

Denis ging als eerste aan boord. Hij rende over de loopplank, maakte een draai om een van de palen met lampionnen en klom op de reling. Even zat hij gehurkt op de smalle stang en toen kwam hij langzaam overeind, tot hij in zijn volle lengte wiebelend tussen het dek en de rivier in stond. Hij strekte zijn armen tot hij in evenwicht was. De toeschouwers op de kade applaudisseerden. Hij draaide zich wankel om en zette koers naar de achtersteven, waarbij hij voorzichtig de ene voet voor de andere zette, van teen tot hiel. Toen hij het einde had bereikt, ging hij met zijn gezicht naar de pier staan. Vijftien seconden of zo stond hij daar, zijn silhouet afgetekend tegen de rivier en de lichtjes op de andere oever, heen en weer wiegend op de rand van het onheil.

Diana zei: 'O Vinny, kijk Denis eens... zo dronken kan hij toch niet zijn!'

'Hij is heel erg dronken,' zei Venetia. 'Anders zou hij het niet doen.'

Plotseling bracht hij met een ruk zijn handen omhoog, viel achterover op het dek en verdween uit het zicht. Ze lachten en juichten allemaal, behalve Venetia. Wat een nutteloze, saaie vent ben je toch, dacht ze. En op dat moment nam ze een besluit.

'Maurice, het spijt me verschrikkelijk, maar ik voel me niet goed. Je vindt het toch niet erg als ik wegglijp?'

'O nee, echt? Moet dat? Wat jammer nou...'. Hij keek om zich heen. De anderen stonden in de rij om aan boord te gaan. Ze kon zien dat hij ernaar verlangde om zich bij hen te voegen, maar hij was te zeer een gentleman om haar in de steek te laten. 'Ik zeg het gewoon even aan de anderen en dan breng ik je naar huis.'

'Nee, jij blijft. Ik wil je avond niet bederven. Mag ik je chauffeur vragen om me terug te brengen?'

'Natuurlijk – weet je het zeker?'

'Wil je mijn excuses aanbieden aan Conny en Edward? Ik bel je morgen.'

Het drong tot haar door dat ze zelf ook een beetje aangeschoten was. Voorzichtig liep ze de trap op. Ze keek niet om, zelfs niet toen Raymond

haar naam riep en dat als een standje liet klinken: ‘Venetia!’ Ze voelde zich zowel schuldig als opgetogen. Het was net of ze in de pauze wegging bij een slecht toneelstuk. Achter haar liet de stoomfluit een korte waarschuwingsstoot horen en toen ze het Embankment had bereikt en omlaagkeek naar de rivier kwam de boot al los van de pier. Ze liet haar blote ellebogen op de koele stenen balustrade rusten en stond er een tijdje naar te kijken – de lampionnen, de heen en weer lopende gedaanten aan dek, de tonen van de band, het gelach en gezang dat luid door de zomerlucht klonk:

*By the sea, by the sea, by the beautiful sea,
You and I, you and I, oh how happy we'll be...*

Toen de boot onder de Westminster Bridge verdween, ging ze op zoek naar Maurice’ Silver Ghost. Vijf minuten later reed ze statig door Parliament Street, langs de ingang van Downing Street. In het donkere zijstraatje zag ze de rode achterlichten van een auto en het kwam bij haar op dat hij misschien net terugkwam van het etentje. Ze overwoog de chauffeur te vragen langs de weg te stoppen en haar af te zetten, maar liet dat idee meteen varen. Ze was aangeschoten, en misschien was hij het helemaal niet. En zelfs als het hem was, zou dat gewoon niet kúnnen.